

Piezīmes un atsauces Natura 2000 teritorijas līmeņa aizsardzības mērķa (CO) noteikšanai: datu izvēle un eksperta pieņēmumi

Sugas kods:	1528
Suga:	Saxifraga hirculus
Natura 2000 teritorijas kods:	LV0600400
Natura 2000 teritorijas nosaukums:	Augšdaugava
Eksperts(i):	Linda Uzule
Darbs pabeigts:	5.01.2022.
Vispārējās piezīmes:	<p>Dzeltenā akmeņlauzīte AAA “Augšdaugava” pirmo reizi atrasta 1996.g. (atradējs U. Suško). 2006.g. U. Suško veicis atkārtotu teritorijas apsekošanu, kuras laikā saskaitīti 50 indivīdi (vismaz). Nākamā uzskaitē veikta 2012.g., kad konstatēti vairs tikai 8 (populācijas minimālais vērtējums) un 10 (populācijas maksimālais vērtējums) indivīdi. 2016.g. augu monitoringā suga šajā teritorijā netika konstatēta (Latvijas Botāniķu..., 2016). Iespējams teritorijas apsekošanas laiks bija pārāk vēls (18.09.2016.) un suga jau bija noziedējusi. Konstatēt neziedošus akmeņlauzītes indivīdus ir gandrīz neiespējami. 2021.g. uzskaitē konstatēti 17 (populācijas minimālais vērtējums) un 20 (populācijas maksimālais vērtējums) indivīdi (Latvijas Dabas..., 2021).</p> <p>Zinātniskajā literatūrā minēts, ka dzeltenās akmeņlauzītes skaits svārstās pa gadiem gan sava cikliskuma dēļ, gan arī dažādu vides apstākļu dēļ – mitruma apstākļi, klimats, citi dzīvie organismi, bet vislielāko ietekmi skaita svārstībās rada hidroloģiskā režīma mainība dzeltenās akmeņlauzītes apdzīvotajos biotopos (Meškauskaitē and Naujalis, 2006). Akmeņlauzītei nav piemēroti stāvoši ūdeņi, bet gan tekoši, vēsi ūdeņi (Vittoz et al., 2006). Pēc vairāku autoru pētījumiem (Gillet, 1982; Ohlson, 1986) ūdenim ir jābūt aukstam.</p>

Lauks	Paskaidrojums
CV_USE	<p>20</p> <p>Suga N2000 teritorijā “Augšdaugava” iepriekš novērtēta kā D kategorijas suga visticamāk tādēļ, ka 2016.g. monitoringā netika konstatēts neviens indivīds (N2000 SDF sugas Pop min un Pop max ir 0 indivīdi). Bet 2021.g. monitoringā suga teritorijā atkal tika konstatēta (min vērtība ir 17 indivīdi, bet max vērtība ir 20 indivīdi) (Latvijas Dabas..., 2021), tādēļ nepieciešams AAA “Augšdaugava” sugai noteikt CO.</p> <p>Aprēķinos izvēlēta 2021.g. augu monitoringa maksimālā vērtība.</p>

Lauks	Paskaidrojums																								
	Tā kā dzeltenā akmeņlauzīte ir kritiski apdraudēta suga lielākajā daļā Eiropas un arī Latvijā atbilst U1 sugai, pieņemts lēmums izmantot maksimālo zināmo populācijas vērtējumu laika periodā no 2016. – 2021.g.																								
Unit_CV	Indivīds																								
Habitat	Annex I_viens																								
Annex I	7140																								
Annex I_area_USE	0,21 AAA “Augšdaugava” kopējā biotopa 7140 <i>Pārejas purvi un slīkšņas</i> platība pēc N2000 SDF pieejamās informācijas ir 16,23 ha (informācija skatīta 25.10.2021.), bet suga sastopama tikai vienā 7140 biotopa poligonā ar pavisam nelielu platību - 0,21 ha. Sugas dzīvotnes laukuma platība noteikta LatViaNature projekta izstrādātajā Augu monitoringa rīkā (skatīt 1. pielikuma 1. attēlu).																								
Other_area_USE	Na																								
OK_DEN	<p>Dzeltenās akmeņlauzītes blīvumi Natura 2000 teritorijās redzami zemāk esošajā tabulā. Ar zaļo krāsu tabulā attēlots eksperta noteiktais optimālais blīvums, bet ar sarkano krāsu attēlota konkrētā Natura 2000 teritorija.</p> <table><tr><th>N2000 vieta</th><th>CV_DEN</th><th>Blīvums</th></tr><tr><td>Bednes purvs</td><td>132</td><td>Augsts</td></tr><tr><td>Augšdaugava</td><td>95</td><td>Augsts</td></tr><tr><td>Veclaicene</td><td>29</td><td>Optimāls</td></tr><tr><td>Ances purvi un meži</td><td>26</td><td>Optimāls</td></tr><tr><td>Vesetas palienes purvs</td><td>22</td><td>Zems</td></tr><tr><td>Mežole</td><td>22</td><td>Zems</td></tr><tr><td>Krustkalnu dabas rezervāts</td><td>9</td><td>Zems</td></tr></table>	N2000 vieta	CV_DEN	Blīvums	Bednes purvs	132	Augsts	Augšdaugava	95	Augsts	Veclaicene	29	Optimāls	Ances purvi un meži	26	Optimāls	Vesetas palienes purvs	22	Zems	Mežole	22	Zems	Krustkalnu dabas rezervāts	9	Zems
N2000 vieta	CV_DEN	Blīvums																							
Bednes purvs	132	Augsts																							
Augšdaugava	95	Augsts																							
Veclaicene	29	Optimāls																							
Ances purvi un meži	26	Optimāls																							
Vesetas palienes purvs	22	Zems																							
Mežole	22	Zems																							
Krustkalnu dabas rezervāts	9	Zems																							
OPT_DEN	Par optimālo blīvumu izraudzīts DL “Ances purvi un meži” blīvums – 26 (zemākais no optimālajiem blīvumiem). Augšdaugavas blīvums ir otrs augstākais no visiem N2000 teritoriju blīvumiem.																								
OK_NEW	Nē. Nav nepieciešams veidot jaunus biotopus, bet uzturēt labā kvalitātē jau esošos biotopus, kuros sastopama dzeltenā akmeņlauzīte. Latvijas Dabas fonda 2021. g. atskaitē minēts, ka biotopu negatīvi ietekmē bebru darbība (bebris ieviesies laika posmā starp 2012. un 2015. gadu), kuras rezultātā uz cauri purvam tekošās avotupes ir uzbūvēts bebru dambis, šādā veidā par aptuveni 30 cm paaugstinot ūdens līmeni avotupē un tā krastos esošajā pārejas purvā, kā rezultātā purva malas ir appludinātas un avotupē, kā arī citās pārejas purva daļās novērojama niedru ekspansija. Neskatoties uz to, kopējais biotopa stāvoklis ir labs, jo pārejas purva veģetācija ir pacēlusies uz augšu un tikai pati purva mala ir ļoti slapja – tā, ka tajā ir grūti ieiet (Latvijas Dabas., 2021).																								
AREA_NEW	0																								
OK_INT	Nē																								
IND_INT	0																								
Papildus nosacījumi	Veikt apsaimniekošanas pasākumus – ierobežot bebru darbību un niedres ekspansiju.																								
Cits lauks																									

Izmantotā literatūra

Dabas aizsardzības pārvaldes Augu monitoringa rīks.

Dabas aizsardzības pārvaldes Dabas datu pārvaldības sistēma "Ozols".

Gillet, F. 1982. L'alliance du Sphagno-Tomenthypnion dans le Jura. Documents phytosociologiques N.S. 6, 155-180.

Latvijas Botāniķu biedrība, 2016. Vaskulāro augu monitorings un izpēte (2016. gadam). Rīga, 31 lpp.

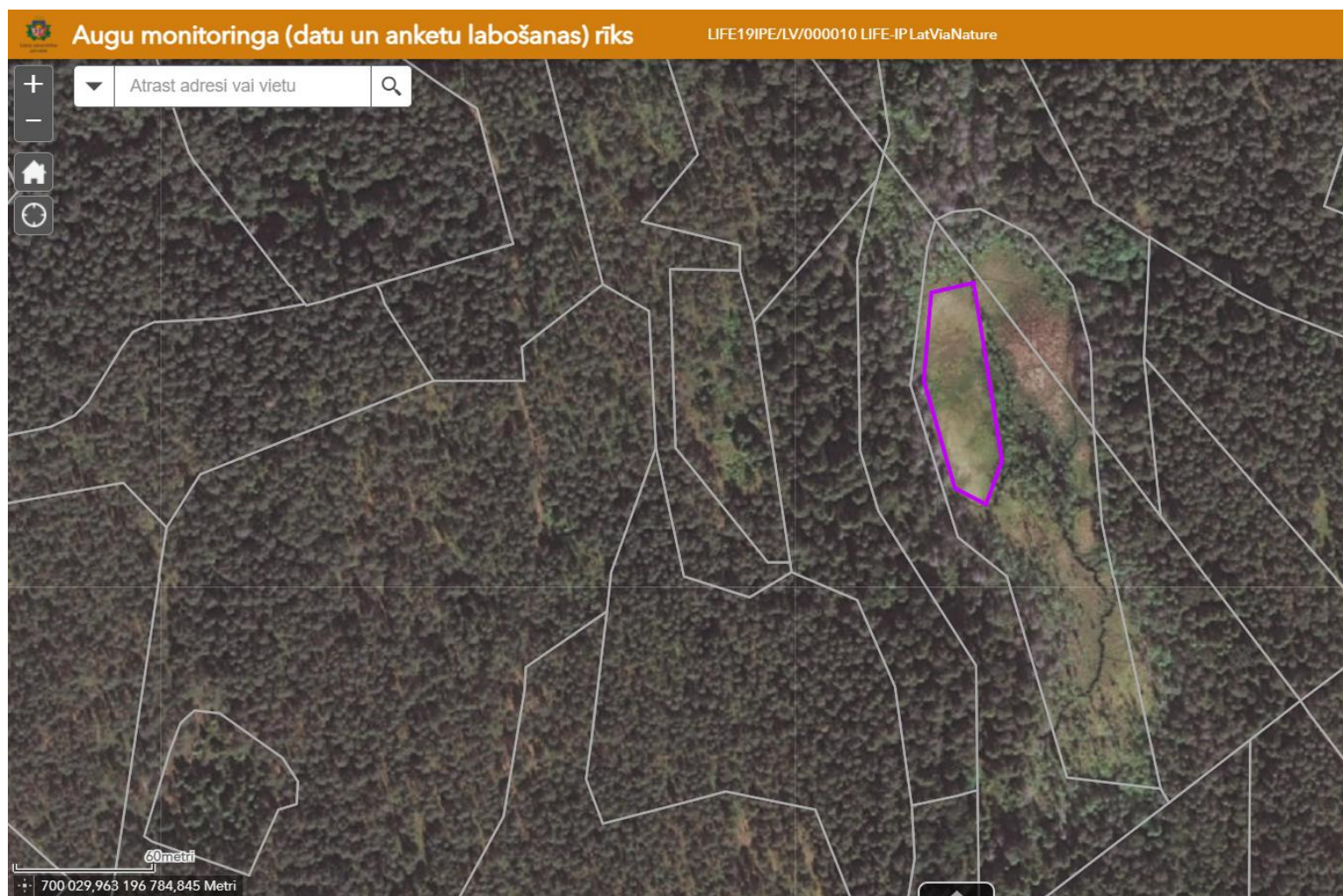
Latvijas Dabas fonds. 2021. Vaskulāro augu un sūnu sugu monitorings un inventarizācija Natura 2000 teritorijās un ārpus tām 2021. gadā. Rīga, 249 lpp.

Meškauskaitē, E., Naujalis, J. R. 2006. Structure and dynamics of *Saxifraga hirculus* L. populations. Ekologija Nr. 1. P. 53–60.

Natura 2000 SDF – Augšdaugava. Skatīts 25.10.2021. Pieejams: <https://natura2000.eea.europa.eu/Natura2000/SDF.aspx?site=LV0600400>

Ohlson, M. 1986. Reproductive differentiation in *Saxifraga hirculus* population along an environmental gradient on a central Swedish mire. Holarctic Ecology 9, 205-213.

Vittoz, P., Gobat, J. M., Wyss, T. 2006. Biological Conservation 131: 594-608

1.attēls. Ekrānšāviņš no Augu monitoringa rīka. Ar violeto līniju apzīmēti dzeltenās akmeņlauzītes poligoni AAA “Augšdaugava”. Ekrānšāviņš uzņemts 5.01.2022.